

El castell de Montagut, una fortalesa medieval en el massís de l'Ardenya-Cadiretes*

PAU TURON IZQUIERDO
Màster en arqueologia

Resum: Encara que les ruïnes del castell de Montagut (Llagostera, el Gironès) no foren mai oblidades, car sempre han estat visitades pels habitants dels pobles circumdants, durant molt de temps ningú no sabia ni quan s'havia construït ni els principals fets que s'hi havien esdevingut. No obstant això, la descoberta de documentació medieval nova i l'anàlisi dels murs de la fortalesa han obert una finestra al passat del castell, del qual podem conèixer ara l'evolució al llarg de l'Edat mitjana.

Paraules clau: Massís de l'Ardenya-Cadiretes, far, pirateria, castell, drets feudals

Abstract: *Although the ruined castle of Montagut (Llagostera, Gironès) was never forgotten, because it has always been visited by the inhabitants of nearby villages, for a long time no one knew when it was built or which major events took place. But the discovery of new medieval documentation and the analysis of the walls of the fortress has opened a window into the past of the castle, from which we can see now its evolution throughout the Middle Ages.*

Keywords: *Ardenya-Cadiretes massif, watchtower, piracy, castle, feudal rights*

* Sigles utilitzades: ADG (Arxiu Diocesà de Girona) – ADM (Arxiu dels Ducs de Medinaceli) – AHG (Arxiu Històric de Girona) – AHV (Arxiu Històric de Vilassar de Mar) – BC (Biblioteca de Catalunya).

Pel que fa a ruïnes provinents d'eres passades com ara megàlits o construccions romanes, no és infreqüent que, tot i que es coneuguin des de sempre i sovint formin part del folklore local, durant molt de temps se n'hagi ignorat tot detall històric i hagin quedat colgades en les boires del misteri i de l'oblit. No obstant això, per a períodes més recents és la recerca historiogràfica, tant si aquesta es duu a terme en un arxiu com si és en un jaciment arqueològic, el que ens permet obrir una finestra al passat d'aquests testimonis i així tornar-los a la vida.

És el cas del castell de Montagut situat al terme de la vila de Llagostera. Si bé durant molt de temps no se'n sabia res i només se suposava que era de factura medieval, a hores d'ara gràcies a la troballa de documentació que es desconeixia i a una anàlisi exhaustiva de la construcció podem reconstruir-ne a grans trets l'evolució.

Context geogràfic

El castell de Montagut està situat en un dels turons més elevats del massís de l'Ardenya-Cadiretes, ja que fa uns 498 m d'alçada mentre que el cim més alt, el Puig de les Cadiretes, en fa uns 518. Aquest element ja va ser destacat el segle XIX, quan l'any 1840 Pascual Madoz descrigué la serralada en el seu diccionari:

El terreno es bastante montuoso y de mediana calidad en su parte cultivable; le cruza una cordillera de montes, entre los cuales es el más notable el nombrado de Montagut, en cuya cima existen restos de un Castillo ó torre de moros... (CONGOST, 2010: p. 241).

Des d'un punt de vista geogràfic el massís està constituït per un seguit de turons granítics que arriben fins al mar i que donen origen a una costa escarpada formada per cales com la de Salionç, caps com el de la Punta de Vallpresona i esculls com els de Concagats. A pesar de la seva escassa altitud constitueix una barrera formidable entre els pobles situats al pla de la Selva, com ara Llagostera i Vidreres, i el mar, de tal manera que la comunicació queda reduïda a uns pocs camins que comuniquen els pobles de l'interior amb cales com les de Salionç o de Canyet, ports naturals usats des de fa segles (cf. Figura 1).

Cal esmentar que, a més d'aquests camins, al massís n'hi ha d'altres que el travessen de llarg i que comuniquen les viles costaneres. D'aquests en destaquem un parell, d'origen antic, que comuniquen Tossa i Sant Feliu de Guíxols: l'un passa a prop del castell de Montagut i de les ruïnes de l'església de la Mare de Déu de Gràcia i coincideix actualment en bona part amb el sender GR-92; l'altre passa pel santuari de Sant Grau i s'uneix a la ruta anterior poc abans de Mare de Déu de Gràcia.

Per últim, pel que fa a la vegetació, hi predomina l'alzina surera –*Quercus suber*–, a causa sobretot de l'auge de la indústria surera local el segle XIX. Anteriorment, segons el ja mencionat diccionari de Madoz, hi havia hagut “...un bosque impenetrable de corpulentos madroños, encinas, arbustos y mata baja...” (CONGOST, 2010: p. 241).

Figura 1. Imatge aèria dels entorns del castell de Montagut, amb indicació de les poblacions, les cales i els camins propers.

Font: Google Earth.

Descripció del castell

Tot i que l'erosió causada per segles d'abandó i també l'acció humana —en aquest cas la construcció fa unes dècades d'una estació d'antenes de ràdio i televisió—, ha destruït la major part del castell de Montagut, actualment se'n conserven prou elements per tal de poder-ne reconstruir la història (cf. Figura 2).

La construcció més destacada és la torre de vigilància, situada sobre unes aglomeracions de grans blocs granítics que hi ha a l'extrem nord del turó (cf. Figura 3). És de planta circular, fa uns 5 m de diàmetre i uns 2 m d'alçada màxima actual, encara que abans en devia fer més. Segurament va ser construïda en un moment indeterminat entre els segles VIII i X, datació que es dedueix a partir del seu parament constituït per petites pedres rectangulars de granit local, lleugerament escairades, ben alineades i unides per morter. Aquest parament és molt similar al que presenten edificis propers d'aquestes centúries, com ara Santa Maria de Bell-lloc (NOLLA-PALAHÍ, 2012) o Sant Martí de Romanyà, tots dos al municipi de Santa Cristina d'Aro (el Baix Empordà), o bé talaies musulmanes del País Valencià, com la del Mal Paso, al municipi de Castellnou (l'Alt Palància, prov. de Castelló).

A l'oest de la torre hi ha un gran fragment de la muralla de la fortalesa (cf. Figura 4), que s'uneix a la torre mitjançant un mur erosionat; construïda amb granit local, fa uns 9 m de llarg, uns 4,5 m d'alt i uns 70 cm de gruix. Respecte al seu parament, cal dir que la part exterior està formada per blocs regulars de

Figura 2. Imatge aèria del castell de Montagut, amb indicació dels elements principals.
1: torre de vigilància. 2: muralla. 3: construcció de pedra seca.

Font: Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya

Figura 3. Visió parcial de la torre de vigilància alt-medieval.

Figura 4. Fragment principal de la muralla del castell i, a l'extrem superior esquerra, la torre de vigilància.

mida mitjana i gran, mentre que a la part interna els blocs són irregulars. Una característica peculiar és que a la part inferior del mur hi ha nou espitlleres, similars entre elles, que permetien disparar als enemics des de l'interior del castell. Aquesta tipologia de muralla, amb sageteres a la part de baix, es troba en altres fortificacions veïnes com les dels castells romànics de Farners (Santa Coloma de Farners, la Selva) i de Calonge (Calonge, el Baix Empordà), cosa que indica que segurament es construí entre els segles XI i XIII.

Per últim cal mencionar una construcció de pedra seca situada al costat sud-oest del turó, a un nivell inferior respecte a les altres construccions, formada per un mur d'uns divuit metres de llarg i un seguit de murs interns annexos a la banda est i corresponent a unes possibles habitacions sepultades per l'enderroc de la fortalesa. Ara per ara no en tenim gaire informació, no sabem quan es degué construir ni quina vinculació tenia amb el castell.

Documentació escrita

Gràcies a la recerca arxivística dels darrers anys avui podem reconstruir parcialment la història del castell de Montagut a través de quatre documents inèdits que transcrivim íntegrament al final (cf. Annexos 1, 2, 3 i 4). A continuació destaquem les principals informacions que se'n dedueixen relatives al castell.

- L'any 966 el comte Miró I de Barcelona (947-966) donà en el seu testament l'alou de Tossa al monestir de Ripoll.¹ Dins els límits del territori donat s'esmenta "*ipso far*". Un far a l'Edat mitjana era una torre de guaita que vigilava un punt estratègic. Segons diversos estudiosos, aquest far correspondria a l'actual castell de Montagut (ESTEVA-PALLÍ, 1995: p. 33; ZUCCHITELLO, 1998: p. 53).
- L'any 1284 Berenguer Ros, cavaller de la parròquia de Sant Feliu de Llagostera, ven en franc alou a Bernat de Peratallada el castell de Montagut, situat a la mateixa parròquia amb tots els seus masos, terres, possessions i drets, pel preu de 1.000 sous de moneda barcelonesa (cf. Annex 1).²
- El 1329 Gilabert de Cruïlles, fill del noble senyor Gilabert de Cruïlles –i sagristà de la seu de Lleida–, dóna a Ramon de Santa Pau, ardiaca de la seu de Girona, i a Arnau de Mont-rodon, canonge de la seu de Girona, la potestat per vendre el seu castell de Montagut, situat a la parròquia de Sant Feliu de Llagostera (cf. Annex 2).³
- L'any 1330 Gastó de Montcada, bisbe de Girona, fa donació franca i lliure al seu germà Ot de Montcada del castell de Montagut, que havia comprat anteriorment a Gilabert de Cruïlles segons consta en un document públic fet al 26 de maig de 1330 (cf. Annex 3).⁴
- I, finalment, el 1354 Guillem Gonfau, del castell de Montagut, situat en la parròquia de Llagostera, promet a Guillem Vives, de la vila de Caldes, que el pròxim Nadal pagarà uns 22 sous barcelonesos que li deu per raó d'un ase de pèl negre que li vengué. Un afegit posterior diu que el deute fou pagat dins el termini promès (cf. Annex 4).⁵

Origen i evolució constructiva

A partir dels escrits consultats hem pogut veure com el castell de Montagut inicialment, al segle x, fou una talaia i que, posteriorment, en un moment indeterminat dels segles xi o xii, es transformà en una fortalesa feudal. Aquesta evolució es pot comprovar per mitjà de l'estudi de l'edificació, perquè mentre la torre s'aixecà entre els segles viii i x, cosa que coincideix amb la menció en el testament de Miró, la muralla ho va ser entre els segles xi i xiii, segurament quan es convertí en un castell.

Encara que la datació de la torre ha quedat a grans trets ben establerta, no passa el mateix a l'hora d'establir qui la va construir. Mentre alguns historiadors defensen un origen musulmà a partir d'arguments filològics, comparatius i d'interconnexió

1 BC, Arxiu, vol. 572 (966.12.20), cf. Zucchitello, 1998: p. 213-221.

2 AHV, pergami núm. 11-12-17 (1284.12.01).

3 AHV, pergami núm. 11-1-14 (1329.02.08).

4 ADM, registre 592, f. 628r (1330...).

5 AHG, Notarial, Caldes-Llagostera, vol. 29, f. 7r (1354.10.24).

visual i interpreten que pogué formar part d'una xarxa emiral de control de camins (MARTÍ, 2006: p. 209; CHECA-FOLCH-GIBERT, 2006: p. 341), el nostre parer és que més aviat es degué construir sota el govern dels carolingis o dels comtes catalans.

Un dels arguments que ens duen a aquesta hipòtesi és que la torre està principalment pensada per vigilar la costa compresa entre Tossa i Sant Feliu de Guíxols. A més, en el terme de Tossa hi ha una altra talaia, la torre de Cap de Pola, que correspon al "*puium sive rocam quem vocant Paula*" esmentada el 966, que tenia la mateixa missió (BONNASSIE, 2001: p. 263).

Entre els segles ix i x la pirateria sarraïna, de manera similar a la de l'Edat moderna, assaltà contínuament les costes catalanes, franceses i italianes, que van quedar desertes perquè la població es refugià a l'interior. Alguns dels seus majors èxits foren l'establiment d'una base al litoral de la Provença l'any 890, anomenada Fraxinet; el saqueig de les terres empordaneses l'any 935 per part de l'almirall Abd al-Malik ibn Said ibn Abi Hamama; i els atacs als monestirs costaners de Sant Feliu de Guíxols, el 965, i de Sant Pol de Mar. Davant aquesta amenaça, els comtes cristians, a més de llançar incursions en territori enemic, construïren un seguit de torres de vigilància i castells per defensar la costa catalana, un dels millors exemples dels quals és el de Benedormiens (Castell d'Aro, el Baix Empordà), construït el 1041 (BONNASSIE, 2001: p. 263).

Una altra prova que ens fa descartar un origen musulmà són les remarcables diferències que hi ha entre el nostre objecte d'estudi i la Torre del Far (Santa Coloma de Farners, la Selva), una talaia emiral que gràcies a les excavacions arqueològiques s'ha pogut datar el segle VIII (FOLCH-GIBERT-LLINÀS, 2006). Totes dues estructures són de base circular, però tenen diverses diferències: la del Far mesura uns 9,60-9,80 m de diàmetre, mentre que la torre del castell de Montagut fa uns 5 m. Pel que fa el parament constructiu, el del castell de Montagut està constituït per carreus de petites dimensions, lleugerament escairats; en canvi, el parament del Far està format per una combinació de blocs de granit de grans dimensions, ben desbastats per les cares vistes, junt pedres més petites, tot unit amb un morter de calç poc abundant.

Abans de cloure aquest apartat cal dir que, encara que la conversió del "*ipso far*" de Montagut en un castell comportà l'aixecament d'una muralla, no fou mai una fortalesa gaire imponent. Prova d'això és que en tots els documents se'l menciona com a "*castro siue forcia*" –castell o força–, cosa que indica que, si bé tenia l'estatus jurídic d'un castell, com veurem més endavant, constructivament era més similar a una força, que a l'Edat mitjana era una casa forta o una fortificació de rang menor.

Paisatge

Tant en la venda de 1284 com en la donació de 1330 que féu Gastó de Montcada hi ha una extensa descripció dels territoris que controlava el castell de Montagut, segurament situats al massís de l'Ardenya o de Cadiretes. No obstant això, cal tenir

present que, com en altres documents medievals, més que una descripció realista és una fórmula protocol·lària, un convencionalisme emprat per l'escrivent de torn. De fet, ho podem comprovar fàcilment en veure que la descripció paisatgística en tots casos és idèntica, excepte per una paraula que es transcriví erròniament en la donació de 1330: "*ruuiris*", rouredes, en compte de "*riuís*", rius. Complementant aquestes referències amb dades ofertes per les investigacions històriques de zones properes, podem reconstruir a grans trets com era la zona on s'aixecava el castell a l'època medieval.

En la documentació mencionada es diu que hi havia principalment vinyes, terres cultes i incultes, horts, prats, pastures, garrigues, boscos, valls, fonts, rius, monts, planes, caceres, deveses i arbres i plantes de qualsevol gènere. Com es pot veure el paisatge que descriu és un escaquer format per una barreja de terrenys de cultiu, com camps, vinyes i horts, i de parcel·les de bosc, sobretot de rouredes i garrigars. Les boscúries eren molt apreciades car, a més d'obtenir-hi llenya, era on vivien els animals que caçaven els habitants de la zona, activitat que tenia una gran importància perquè entre els drets feudals que tenia el castell hi havia el de rebre una quarta part de tota bèstia, incloent-hi grues, que es cacés en el seu terme (ZUCCHITELLO, 1998: p.115-131).

L'estudi de zones properes, com la de Sant Esteve de Caulès (Caldes de Malavella, la Selva) o Llagostera, ens indica que encara que, com avui, al massís predominés el bosc, també hi havia nombroses parcel·les cultivades, de les quals els pagesos medievals extreien abundants recursos. Perquè mentre als camps hom conreava cereal –blat, ordi, mill i melca–, llegums, vinya i arbres fruiters –figueres, ametllers, pomeres i pruneres–, dels boscos se n'obtenia, a més de la caça, llenya i carbó vegetal.

Drets feudals

A l'Europa feudal els castells no eren únicament fortificacions que dominaven un territori sinó també centres de percepció d'un conjunt d'obligacions i de deures, anomenats drets feudals, imposats als habitants de la regió que controlaven. Consistien en un conglomerat d'antics drets públics que els senyors feudals privatitzaren, com els de justícia, i de tributs arbitraris que imposaren als seus vassalls, com els mals usos o les qüèsties.

Aquest també era el cas del castell de Montagut: com es pot apreciar en la venda de 1284 i el de la donació de 1330, les descripcions dels drets feudals són un dels punts més importants dels documents, entre altres motius perquè, com en tota venda, els nous propietaris volien saber quines eren les principals característiques del que adquirien. De drets feudals, se'n mencionen més en la donació de 1330 que no en la venda de 1284, segurament perquè la precisió del llenguatge jurídic utilitzat pels notaris havia progressat sensiblement entre aquestes dues dates. A continuació els classifiquem segons el tipus o l'àmbit a què afectaven.

- **Drets tributaris:** eren els que comportaven el pagament d'un tribut al propietari del castell. Dins d'aquesta categoria hi ha:
 - *Censos agraris*
 - *Terços, lluïsmes i foriscapis:* són tres drets bastant similars, si bé el lluïsmes sol tenir un significat més general que abasta tant al terç com al foriscapi. Consistia en el fet que el pagès pagava al seu senyor, normalment una desena part, per la seva lloació o acord en la venda o traspàs d'un bé que tenia sota el domini directe del senyor.
 - *Delme:* tot i que inicialment havia de servir per sostenir els servidors parroquials, al segle XI ja sembla completament apropiat pels senyors eclesiàstics i laics. Consistia en la desena part de la collita.
 - *Tasca:* consistia en el pagament de l'onzena part, encara que com que es pagava després del delme no sabem si era sobre el total o sobre la quantitat restant. Cal afegir que segons els *Costums de Girona*, una recopilació de dret medieval gironí del segle XV, en els terrenys sotmesos a tasca si el senyor no volia no es podia ni edificar ni plantar-hi arbres fruiters, excepte si eren sotmesos també a tasca (MIERES, 2001: p. 100-101).
 - *Fòrcies:* exaccions arbitràries obtingudes mitjançant la violència i la força, incloent-hi dins d'aquesta categoria drets com les toltes o les quèsties. Normalment s'extreien directament de les reserves alimentàries dels pagesos.
 - *Quèstia:* sembla correspondre a una càrrega que el senyor exigia com a donatiu excepcional quan es coronava, se li casava una filla o anava a la guerra.
 - *Empraments:* el senyor pot agafar al seu arbitri, encara que sovint era regulada pel costum local, qualsevol cosa dels seus serfs. No obstant això, també podria correspondre als *emprius*, els drets d'ús de les comunitats sobre els boscos.
- **Drets judicials:** eren els que afectaven l'administració de la justícia. En els pergamins estudiats apareixen els següents:
 - *Plets:* drets de justícia.
 - *Homicidis:* el senyor del castell pot jutjar els casos d'assassinat ocorreguts en el terme del castell.
 - *Usatges:* aquest és un terme que té diversos sentits. Car mentre inicialment feia referència a les obligacions feudals dels pagesos envers els seus senyors, amb el temps designà els usos i les pràctiques que hi havia als tribunals.
- **Mals usos:** eren els drets dels senyors sobre els seus serfs, a causa del domini que hi exercien. En els documents relatius al castell de Montagut s'esmenten els següents:
 - *Eixorquia:* si un pagès mor sense tenir descendència, el senyor es quedarà amb un terç dels béns del difunt.
 - *Cugucia:* si es descobreix que la dona del pagès és adúltera, aquest ha de pagar al senyor una tercera part dels seus mobles.
 - *Intestia:* si un pagès mor sense haver fet testament, el senyor es quedarà amb un terç dels béns del difunt.

- *Redempció*: dret pels quals els pagesos adscrits a un domini senyorial, els anomenats pagesos de remença, només el poden abandonar pagant uns diners, la redempció, al seu senyor. La quantitat que s'havia de pagar era diferent segons qui ho demanava, pagaven menys les noies joves que es casen i més els homes i dones adults.
- **Drets de treball**: corresponen als drets vinculats amb la prestació de treball personal al senyor. El castell de Montagut tenia els següents:
 - *Obres*: segons els *Costums de Girona* consistien a haver de treballar un dia pel senyor, durant les hores diürnes, en activitats com les joves, les batudes, les tragines i similars (MIERES, 2001: p. 134-135). D'altra banda, sovint també comportaven l'obligació d'haver de participar en les obres de construcció i reconstrucció del castell.
 - *Joves*: també conegut com a jova, era l'obligació del pagès de llaurar amb un parell de bous els terrenys del seu senyor.
 - *Batudes*: el pagès havia de batre el blat que es cultivava en els camps del senyor.
 - *Tragines*: s'havia de transportar coses, amb animal, en profit del senyor.
 - *Podes*: el serf estava obligat a treballar en les vinyes del senyor.
 - *Serveis*: normalment consistien en serveis de tragines.
- **Drets de propietat**: són els que fan referència a la propietat del sòl. En la documentació consultada només n'hem trobat un:
 - *Establiments*: el senyor podia concedir un immoble en emfiteusi a una persona, que podia gestionar-lo com més li convingués, sempre dins uns límits marcats, a canvi d'haver de pagar un cens al senyor.
- **Drets militars**: són els que es relacionen amb la guerra i la defensa del territori. Els habitants del terme del castell de Montagut havien de prestar el següent:
 - *Viafors*: tothom havia de respondre i reunir-se quan s'emetia el so de via fora, que s'emetia en situacions de perill, per respondre militarment a l'amenaça, com ara els bandolers.
 - *Host i cavalcada*: per aquests drets el pagès estava obligat a unir-se als exèrcits que el seu senyor aixequés. Els únics que estaven exempts d'anar-hi o d'enviar-hi algú eren els infants, els vells, els impedits i les dones vídues.
- **Drets de cacera**: com el seu nom indica són els drets vinculats amb la caça, que en el nostre cas consistien que de tota bèstia que es cacés en el terme del castell, incloent-hi les grues, el senyor se'n quedava una quarta part.

Terme castral

Tot i que el castell de Montagut era un castell termenat –diverses vegades en els documents es parla del “*termino dicti castri seu forcie*”–, en cap moment es diu quins eren els límits del terme, encara que podem suposar que es devia centrar en el massís de l'Ardenya o de Cadiretes. Només sabem que era independent

Figura 5. Vista de Llagostera i del Pla de la Selva des del castell de Montagut

del terme del castell de Llagostera, perquè mentre en aquest darrer alguns mals usos –concretament l'eixorquia, la intestia i la cugucia– foren anul·lats l'any 1241 per un privilegi del rei en Jaume I (MALLORQUÍ-VARAS, 1999), dècades després es mantenen vigents al terme del castell de Montagut, a pesar de formar part tots dos de la mateixa parròquia.

Decadència i abandó

Un altre aspecte sobre el qual, per ara, la documentació tampoc no proporciona gaire informació és l'etapa final de l'ocupació del castell. Amb tot, si comparem les poques dades que tenim amb el que passà contemporàniament a altres castells gironins podem perfilar a grans trets el que succeí.

Primer de tot cal tenir en compte que mai no fou un castell gaire pròsper ni esplendorós. A més de ser mencionat al seu temps com a "*castro siue forcia*", cosa que ja indica que era una fortificació de rang menor, quan Berenguer de Ros el vengué el 1284 ho féu només per uns mil sous, una quantitat força baixa per a una fortalesa i que suggereix el poc valor que hom li atorgava.

Si això no fos suficient, cal tenir en compte que en les centúries finals de l'Edat mitjana, mentre les regions muntanyoses cada cop quedaven més endarrerides econòmicament, en bona part per l'escàs rendiment de l'explotació d'aquestes

zones i la seva llunyania de les principals vies de comunicació, les viles i ciutats prosperaren, entre molts altres factors gràcies al comerç. Això féu que per molts senyors feudals cada cop fos més interessant anar a residir a la plana o als pobles, perquè era on obtenien ingressos més elevats i on podien gaudir de la vida cortesana que anhelaven. Així s'abandonaren els vells castells dalt de turons aïllats on fins llavors havien residit, com el castell de Torcafelló a Maçanet de la Selva (FOLCH-LLINÀS-MONTALBÁN-RAMÍREZ-SUREDA, 2001) o el de Malavella a Caldes de Malavella (FOLCH-MERINO, J. 2008).

Un fet similar també es donà en el cas de Montagut. El seu últim propietari conegut, Ot de Montcada, que l'adquirí el 1330, era un noble feudal els dominis del qual se centraven principalment a les viles de la plana, com Llagostera i Caldes de Malavella, i no tant en castells situats a la muntanya (SOLDEVILA, 2010). Això no comportà, però, que s'unís automàticament al terme del castell de Llagostera, situat al poble homònim, o que es dissolgués en aquest, perquè catorze anys després, concretament el 1354, hi havia gent que s'identificava com a pertanyent al terme del castell de Montagut, fet que indica que encara existia com a entitat independent (cf. Figura 5).

De tot aquest procés de decadència encara desconeixem la dada més important, que és quan el castell de Montagut fou abandonat. No obstant això, per la seva situació estratègica, és fàcil de suposar que fou reocupat durant l'Edat moderna⁶ per fer front als pirates barbarescos que assaltaven la costa catalana, amb la qual cosa degué recuperar la funció que havia tingut set segles abans.

Conclusions

Al llarg d'aquest article hem pogut veure les transformacions que sofrí un petit castell gironí al llarg de l'Edat mitjana, i com aquestes foren degudes als canvis socials i militars que hi hagué. Allò que va començar essent una torre de guaita alt-medieval, aixecada pels carolingis o pels primers comtes catalans per protegir la costa de l'amenaça pirata, pocs segles després es convertí en una fortalesa feudal, des d'on els nobles imposaren tributs i taxacions, en bona part arbitràries, als habitants del massís. I probablement, ja en època moderna, tornà a ser una talaia per avisar la gent de la rodalia dels atacs pirates, quan ja havia perdut tota funció com a castell.

Tot i els resultats obtinguts fins ara per mitjà del mètode d'investigació que hem usat, principalment l'estudi de la documentació escrita i de les ruïnes del castell, encara ens queden molts punts foscos sobre el seu passat, com quan fou construït exactament, la seva data d'abandó o la seva organització interna, qüestions que només podran ser resoltes en una futura excavació arqueològica.

⁶ De fet Ramon Martí (2006: p. 209) diu que el castell de Montagut fou ocupat fins a època moderna, encara que no comenta perquè ha arribat a aquesta conclusió.

Bibliografia

- BONNASSIE, P. (2001). "Le littoral catalan durant le Haut Moyen Âge", dins MARTIN, J.-M. (ed.). *Castrum 7. Zones côtières littorales dans le monde méditerranéen au Moyen Âge: défense, peuplement, mise en valeur*, Roma: École Française de Rome – Madrid: Casa de Velázquez, p. 251-271.
- CONGOST, R. (2010). "El cas dels boscos de Llagostera. Les complexitats de la implantació del liberalisme en un marc local", dins ALBÀ, M. i MALLORQUÍ, E. (coord.), *Història de Llagostera. Les claus del passat*, Llagostera: Ajuntament, p. 241-262.
- CHECA, M. – FOLCH, C. – GIBERT, J. (2006). "Distribució geogràfica i interconnexió visual dels fars de la Catalunya Vella", dins MARTÍ, R. (ed.), *Fars de l'islam, antigues alimares d'al-Andalus*, Barcelona: EDAR (Ediciones Arqueológicas y Patrimonio), p. 337-350.
- ESTEVA, LL. – PALLÍ, LL. (1995). *Els llocs de la Vall d'Aro, Gissalis i el monestir guixolenc (881-1199)*, Sant Feliu de Guíxols: Amics del Museu Municipal de Sant Feliu de Guíxols – Institut d'Estudis del Baix Empordà.
- FOLCH, C. – GIBERT, J. – LLINÀS, J. (2006). "La Torre del Far de Santa Coloma de Farners (La Selva)", dins MARTÍ, R. (ed.), *Fars de l'islam, antigues alimares d'al-Andalus*, Barcelona: EDAR (Ediciones Arqueológicas y Patrimonio), p. 155-166.
- FOLCH, C. – LLINÀS, J. – MONTALBÀN, C. – RAMÍREZ, A. – SUREDA, M. (2001). "Torcafelló. La descoberta arqueològica d'un castell del vescomtat de Cabrera", *Quaderns de la Selva*, núm. 13, p. 33-55.
- FOLCH, C. – MERINO, J. (2008). "Excavacions arqueològiques al castell de Malavella – Sant Maurici: campanyes 2006 - 2007", *Novenes jornades d'arqueologia de les comarques de Girona*, vol. 2, p. 415-420.
- MALLORQUÍ, E. – VARAS, M. (1999). "Un privilegi de Jaume I per als habitants de Caldes, Llagostera i Santa Seclina", *Quaderns de la Selva*, núm. 11, p. 109-124.
- MIERES, T. (2001). *Costums de Girona* (edició crítica i traducció d'Antoni Cobos Fajardo). Girona: Associació d'Història Rural de les Comarques Gironines – Centre de Recerca d'Història Rural – CCG Edicions.
- MARTÍ, R. (2006). "Los faros en al-Andalus: un sistema original de transmisión de señales", dins MARTÍ, R. (ed.), *Fars de l'islam, antigues alimares d'al-Andalus*, Barcelona: EDAR (Ediciones Arqueológicas y Patrimonio), p. 189-217.
- NOLLA, J. M. – PALAHÍ, LL. (2012). "El jaciment arqueològic de Santa Maria de Bell-lloc (Santa Cristina d'Aro, Baix Empordà). Noves excavacions (2008-2009) i noves dades", *Estudis del Baix Empordà*, núm. 31, p. 9-46.
- SOLDEVILA, X. (2010). "Llagostera sota els primers Montcada. Organització social i política a mitjan segle XIV", dins ALBÀ, M., i MALLORQUÍ, E. (ed.) *Història de Llagostera. Les claus del passat*, Llagostera: Ajuntament, p. 191-217.
- ZUCCHITELLO, M. (1998). *Tossa: La formació d'una vila. El comte, l'abat i els tossencs (segles IX-XII)*. Tossa de Mar: Centre d'Estudis Tossencs.

Annexos:

1

1284, desembre, 1

Berenguer Ros, cavaller de la parròquia de Sant Feliu de Llagostera, ven en franc alou a Bernat de Peratallada, el castell de Montagut, situat a la mateixa parròquia amb tots els seus masos, terres, possessions i drets, pel preu de 1000 sous de moneda barcelonesa.

Pergamí original (370 x 381 mm): AHV, pergamí núm. 11-12-17. Anotacions al dors. Molt bon estat de conservació.

Sit omnibus notum quod ego, Berengarius Rubei, miles parrochie Sancti Felicis Locustarie, non ui coactus neque circumuentus, sed gratis et spontanea uoluntate ac nemine me cogente, ob maximam utilitatem meam, per me et meos heredes presentes atque futuros, vendo et cum hoc publico instrumento firmiter omni tempore ualituro liberando trado uobis, Bernardo de Petra Cisa, et uestris et quibus dare, vendere, dimittere, stabilire seu quolibet alio modo alienare uolueritis, per franchum et liberum alodium, in perpetuum, totum illud castrum meum siue forciam plenarie et integre vocatum castrum de Monte Accuto, quod habeo in parrochia Sancti Felicis Locustarie, diocesis Gerundensis, et omnes mansos qui in termino dicti castri seu forcie sunt, cum omnibus honoribus et possessionibus cultis et heremis quecumque sint et ubique eisdem castro siue forcie et mansis ubique pertinentibus, cum exitibus et ingressibus, pertinentiis, tenedonibus suis, cum vineis et terris cultis et heremis laboracionibus panis et vini, ortis et ortaliciis, pratis, pascuis et pasturis, garricis, siluis et uallibus, lignis et lignariis, fontibus, riuis et aquis, boschis, montibus et planis, deuesis et venacionibus, arboribus et plantis cuiuscumque generis sint et aliis usibus et propietatibus eorumdem; et cum hominibus et feminis in dictis castro siue forcia et mansis eius termini comorantibus, cum censibus, agrariis, usaticis, iuuvis, batudis et traginis, operibus, questiis et seruiciis, placitis, forciis, stabilimentis et aempramentis, exorchiis, homicidiis, intestacionibus ac redempcionibus hominum et feminarum; et cum omnibus iuribus et jurisdictionibus, dominiis et dominacionibus, redditibus et prouentibus eorumdem; et cum omnibus aliis uniuersis et singulis ad dictum castrum siue forciam et mansos et honores eorumdem ubique pertinentibus; et cum omnibus melioramentis et augmentis factis et quocumque modo decetero faciendis; et cum omnibus aliis que dici uel nominari possunt que ego uel aliquis per me ibi recepimus uel recipere debemus, ui uel gratis, iuste uel iniuste uel alio quouis modo, et cum omni jure, dominio ac districtu que habeo uel habere debeo in dicto castro siue forcia et in termino eiusdem ac in personis comorantibus in predictis mansis cuiuscumque sexus uel condicionibus existant quam in prole ab eis nata uel nascitura et in rebus et in bonis eorum et prout melius, utilius et lacius potestatem dici intelligi siue excogitari ad uestrum commodum et omnium uestrorum. Sic uendo et trado per franchum et liberum alodium uobis, Bernardo de Petra Cisa, et uestris in perpetuum, ut dictum est pro mille solidis monete Barchinone de terno, de quibus fateor me a uobis bene fore paccatum, renunciando excepcioni non numerate peccunie et rei non tradite et excepcioni doli. Et si hec predicta uobis uendita plus excedunt in ualorem uel decetero excesserint precio antedicto,

totum illud uobis et uestris dono donationem inter uiuos, renunciando expresse auxilio et beneficio illius legis qua deceptis ultra dimidiam iusti precii succurritur et omni excepcioni doli et metus et accioni in factum et restitutioni in integrum et omni ali juri michi uel meis contram predicta conpetenti uel conpetituro. Et ideo predicta, de meo meorumque jure, dominio ac potestate, eicio penitus et extraho eadem in uestrum uestrorumque et quorum uolueritis jus, dominium et potestatem penitus transferendo, mitendo et introducendo inde uos in presenti in corporalem et uacuam horum omnium possessionem ad habendum integriter et tenendum potenter et possidendum pacifice et in pace per franchum et liberum alodium ad omnes uestras uestrorumque uoluntates perpetuo faciendas nullo ibi uel inde mei uel meis jure retento, omnibus meis uocibus et racionibus et omnium meorum ibi et inde perpetuo extinctis et penes uos et uestros remanentibus et translatis, promitendo uobis et uestris per me et omnes meos heredes et successores hanc vendicionem per franchum et liberum alodium semper facere habere, tenere et possidere in pace et secure contram cunctam uiuentem personam. Verum si aliquam uiuens persona aliquid ibi in totum scilicet uel in partem uobis uel uestris tetigerit, contradixerit, emparauerit, f]lorificerit ac clamauerit, demandauerit, inquietauerit uel questionem aliquam siue demandam contram uos uel uestros modo aliquo fecerit siue mouerit, ego et mei ante litis ingressum promitimus ante uos et uestros ponere et honus et litem supra nos recipere et uos et uestros in omnibus horis indempnes seruare in curia et extra curiam, in placito et extra placitum et in iudicio et extra iudicium cum meis missionibus. Et si forte dampnum aliquod uel grauamen aut missionem aliquam inde uos uel uestros modo aliquo facere siue sustinere oportuerit, totum conuenio uobis in integrum restituere et fideliter resarcire et uos et uestri credamini inde uestro plano uerbo sine sacramento et testium produccione. Et de euiccionem et omni interesse obligo uobis et uestris me et omnis meos heredes et successores et omnia bona mea et iura mobilia et immobilia ubique in honore et auere. Et si aliquo jure scripto uel non scripto, publico uel priuato, diuino et humano, ecclesiastico uel ciuili, generali uel speciali siue excepcione uel occasione aliquam in futurum huic vendicioni obuiam ire possem, illi juri per me et meos prorsus irreuocabiliter renuncio. Et ad maiorem cautelam omnium supradictorum habendam, libenti animo iuro, in Deum et supra sancta ·iiii^{or}· euuangelia manibus meis corporaliter tacta, predicta omnia et singula rata et firma habere et nullo tempore contrauenire jure aliquo causa uel racione. Rursus Ego, domina Brunissendi, uxor dicti Berengarii Rubei, militis, cum consensu et uoluntate dicti Berengarii, viri mei, laudans hec omnia et concedens, promito ea habere rata perpetuo atque firma et nullo tempore contrauenire uel reuocare racione sponsalicii mei dotis et donacionis a dicto viro meo mihi facti et facte propter nupcias uel aliquo alio modo sub obligatione omnium bonorum meorum. Et quantum ad hec dicto sponsalicio meo, doti et donacioni a dicto viro meo mihi facti et facte propter nupcias et beneficio uelleyani senatus consulti et legi Julie de fundo dotali ac omni alii cuilibet juri obuiam venienti prorsus renuncio. Juro insuper ad cautelam gratis, in Deum et super sancta ·iiii^{or}· euuangelia manibus meis corporaliter tacta, predicta omnia rata et firma habere et nullo tempore contrauenire uel reuocare jure aliquo causa uel racione.

Actum est hoc kalendas decembris, anno Domini millesimo ·cc^o· octogesimo quarto.

Sig+num Berengarii Rubei, militis predicti, qui hec juro, laudo, concedo et firmo. Testes huius rei sunt Guillelmus Bianchi et Jacobus Terrioni atque Petrus de Fornellis. Signum domine Brunissendis, uxoris predicti Berengarii Rubei, que hec juro, concedo, laudo et firmo ·III°· nonas decembris, anno quo supra, presentibus testibus Petro Riba, de Sancto Felice Guixellensis, et Guillelmo Ros, de Locustaria.

Sig+num Bartholomei Ispani, publici Sancti Felicis Guixellensis notarius, qui hec scripsit et clausit, die et anno prenotatis.

2

1329, febrer, 8 (1328)

Gilbert de Cruïlles, fill del noble senyor Gilbert de Cruïlles –i sagristà de la seu de Lleida–, dóna a Ramon de Santa Pau, ardiaca de la seu de Girona, i Arnau de Montrodon, canonge de la seu de Girona, la potestat per vendre el seu castell de Montagut, situat a la parròquia de Sant Feliu de Llagostera.

Pergamí original (182 x 272 mm): AHV, pergamí núm. 11-1-14. Anotacions al dors. Bon estat de conservació, amb taques d'humitat a molts punts.

Sit omnibus [notum quod ego], Gilabertus de Crudilis, filius condam nobili [domini] Gilaberti de Crudilis, dono et concedo uenerabilibus et discretis viris domino Raymundo de Sancta Pace, archidiacono, et domino Arnaldo de Monterotundo, canonico Gerundensi, absentibus tanquam presentibus, et notario infrascripto nomine eorum legitime stipulanti et recipienti, potestatem liberam et plenum posse vendendi, distribuendi et alienandi castrum meum de Monteacuto situm in parochia Sancti Felicis de Locustaria, cum omnibus iuribus, terminis et pertinentiis suis, cum mansis et bordis et hominibus ibi habitantibus uel in posterum habitaturis, cum laudismis, terciis et foriscapiis et cum omnibus aliis iuribus ad me pertinentibus ratione dicti castri ac si hic essent specialiter expressata; dando predictis meis procuratoribus potestatem tradendi dictum castrum et in possessionem ipsius inducendi quemcumque emptorem dicti castri et percipiendi ac ma[n]dandi omnibus habitatoribus dictorum mansorum quod faciant homagium ac fidelitatem illi uel illis quibus dictum castrum uendiderint, quos ex nunc ut ex tunc eo causa ego absoluo ab omni fidelitate et homagio mihi prestitis per eosdem; mandando eis hominibus et personis aliis dict[orum] mansorum per tenorem huius publici instrumenti quod uolo vitem epistole gerere quod illum uel illos quibus dictum castrum uenditum fuerit per dictos procuratores meos habeant et teneant pro domino naturali et ei hoberdiant sicut mihi tenebantur antea obedire; dando insuper predictis procuratoribus potestatem recipiendi precium dicti castri et faciendi de eo [apocham] de soluto et omnia alia faciendi que necessaria [sunt] et sine quibus non posset presens negocium expediri; dando insuper dictis procuratoribus faciendi omnia carta predicta que ego facere [possem] si personaliter presens essem.

Actum est hoc ·vi^o· idus febroarii, anno Domini ·M^o·ccc^o· vicesimo nono.

Sig+num Gilaberti de Crudilis, predicti, qui omnia predicta concedo et laudo et firmo. Testes huius rei sunt Arnaldus Bajuli, scutifer sacriste [Ilerdensis], et Jacobus Isarni.

Ego Arnaldus de Passo, rectore ecclesie c̄·*Aladrel* et vicarius ecclesie d·*Almenara*, notarius publicus eiusdem ac[toritate]¹⁷ Jacobi de Bonastre, rectoris eiusdem ecclesie, qui hoc scribi feci, [cum] literis scriptis supram possitis in ·xii^a· linea <ubi> dicitur “apocham” et in eadem linea ubi dicitur “sunt” et in ·xiii^a· ubi dicitur “possem”, et meum sig+num apo[sui].

3

1330...

Gastó de Montcada, bisbe de Girona, fa donació franca i lliure del castell de Montagut al seu germà Ot de Montcada, que havia comprat anteriorment a Gilabert de Cruïlles com consta en un document públic fet al 26 de maig de 1330.

Pergamí original: ADM, registre 592, f. 628r (1330...). Anotacions al dors. Bon estat de conservació, amb taques d'humitat a molts punts.

Sit omnibus notum quod nos, Gasto, miseratione diuina Gerundensis episcopus, attendentes nos emisse nomine nostro et non nomine dignitatis episcopalis nec etiam ecclesie Gerundensis castrum siue forciam uocatum de Monteaccuto, quod siue que est in parrochia Sancti Felicis de Locustaria, diocesis Gerundensis, cum [man]sis, bornis, mansoueris et cum uniuersis iuribus ipsius, que omnia fuerunt uenerabilis Guilaberti de Crudilis, sacriste Ilerdensis, ut de [...] apparet per quoddam publicum instrumentum factum in posse notarii subscripti septimo kalendas junii, anno domini millesimo [...], attendentes quod plura grata, placida et accepta seru[icia] que vos, nobilis Otho de Montecathano, karissimus frater noster [...] et facitis cotidie incessanter, volentes inde vobis aliquam facere remunerationem licet modicam, ideo, gratis et ex certa [scientia, per me et per] omnes heredes ac successores nostros, cum testimonio presentis publici instrumenti ubique et perpetuo ualituri ac uicem epistole gerentis, [donacione] pura, perfecta et irreuocabili inter uiuos, do siue dono et ex causa huius donacionis concedo vobis, iamdicto nobili Othoni de Montecatha[no ...] et quibus uolueritis perpetuo, per liberum et franchum alodium, totum illud castrum siue forciam plenarie et integre uocatum de Monteaccuto, quod siue quam habeo et teneo ratione dicte mee emptionis in parrochia Sancti Felicis de Locustaria, Gerundensis diocesis, et omnes mansos et bornas et mansouerias qui in termino dicti castri siue forcie sunt, cum omnibus honoribus et possessionibus cultis et heremis quecumque sint et ubicumque eisdem castro siue forcie et mansis ubique pertinentibus longe uel prope; et cum intratibus, exitibus suis et cum tenedonibus et perti[nen]ciis suis; et cum vineis et terris et laboracionibus panis et vini, ortis, ortaliciis, pratis, pascuis et pasturis, guarricis, siluis, [va]llibus, lignis, lignariis, fontibus, ruiribus, aquis, boschis, montibus, planis, deuesis, uenationibus, arboribus et plantis cuiuscumque generis sint et aliis usibus et proprietatibus eorundem; et cum hominibus et feminis in dictis castro siue forcia et mansis et bornis et mansoueris ibidem comorantibus uel [ali]bi; et cum censibus, agrariis, [us]aticis, iouis, batudis, traginis operibus [et] questiis, seruiciis, pl[a]citis, forciis, stabilimentis et adempramentis, exorchiis, homicidiis, cuguciis, intestiis ac redempcionibus hominum et mulierum; et cum omnibus iuribus,

iurediccionibus, dominiis et dominacionibus, redditibus et prouentibus eorundem; et cum quarteriis tocus *saluatgine* et tocus bestiarum quod enderrocabitur infra dicta loca uel *se-des[pl]enyarà* et cum quarteriis de *grues*; et cum decimis, taschis et cum gaytis, podatis, batudis et cum terciis, laudimiis et foriscapiis et firmamentis directi; et cum terris, honoribus, boschis, vineis et aliis possessionibus propriis dicti castri siue forcie; et cum monariis et cum sono de *uiafors* et hoste et caualcata; et cum forestia pertinenti dicte castro; et cum omnibus aliis uniuersis et singulis ad dictum castrum siue forciam et honores ubique pertinentibus et cum omnibus melioramentis ibi factis et amodo faciendis; et cum omnibus aliis hic expressis et non expressis dictis castro et mansis, mansoueris et bornis pertinentibus et aliis omnibus que dici uel nominari possint, que nos recipimus et recipere debemus et que tenentes dictum castrum habere et recipere consueuerunt et cum omni iure et dominio ac districtu que nos habemus et habere debemus in dicto castro siue forcia et in terminis ipsius ac in mansis, bornis et mansoueris predictis et in personis in eis comorantibus et in prole ab eis nata et nascitura et in rebus et bonis earum ubicumque sint, prout melius predicta omnia nobis pertinent et per[tenere] debent, tam titulo dicte nostre emptionis facte de premissis a venerabilibus Raimundo de Sancta Pace, archidiacono Gerundensi, et [Arnald]do de Monterotundo, canonico ecclesie Gerundensis, procuratoribus venerabilis Guilaberti de Crudiliis, antedicti, cum instrumento die [et anno] supradictis confecto quam alia ratione, iure uel modo. Hanc autem donationem et concessionem, per nos et nostros vobis, jamdicto nobili Othoni de Montecathano, et uestris et quibus uelitis perpetuo facimus de predicto castro et de omnibus superius contentis et expressatis per liberum et franchum alodium, pure, libere et absolute et sine omni condicione, exceptione et retencione et sicut melius dici scribi et intelligi potest ad uestrum uestrorumque saluamentum et bonum intellectum Et extrah[imus] predicta que uobis dono de iure, dominio et proprietate et posse nostro et nostrorum eademque omnia in uestrum uestrorumque ius, dominium et posse mittimus et transferimus uestro irreuocabili pleno iure. Et ex causa huius donationis damus et cedimus vobis et uestris et quibus uelitis perpetuo in instrumento predicto nostre emptionis euictionem, obligationem et omnibus in eis nominatis et contentis et in predictis omnibus que vobis et uestris damus omnia iura nostra et loca et omnes uoces, rationes et acciones nostras reales et personales, generales et speciales, directas, utiles atque mixtas, ordinarias et extraordinarias et quascumque alias nobis competentes et competituras, quibus possitis vos et uestri uti agere et experiri in iudicio et extra contra quoscumque et eorum bona prout nos fac[imus] ... huiusmodi instrumenti confeccionem, constituentes inde vos et uestros ueros dominos et procuratores in rem uestram propriam, constituentes nos predicta omnia que vobis damus uestri nomine possidere uel quasi donec eorum possessionem corporalem et uacuum adeptus fueritis quam uestra propria auctoritate quandocumque uolueritis possitis accipere et uobis et uestris acceptam perpetuo retinere ad omnes uestras uestrorumque uoluntates inde faciendas p[er] l[iberum] et [fra]nch[u]m alod[iu]m d[e]b[en]tes nichilominus et mandantes teneor huius presentis publici instrumenti uicem epistole gerentis omnib[us] / et sing[ulis] [...] de [...] que vobis [...] tenentur ut uobis uel cui uolueritis de eisdem [respon]deant et [...], pro[ut] [...] respondere tenebantur ante [pre]sentis instru[men]ti [...] uobis et uestris p[re]di[cta]m do[na]cionem necnon et omnia alia et singula supradicta semper rata, grata et firma habere, tenere et seruare et [nun]quam in aliquo c[on]trauenire ratione ingratitudinis uel alia

[racione], renunciantes illi legi per quam donationes causa ingratitude reuocantur et excepcioni doli, metus et sine causa et legi dicenti donacionem excedentem [...] quingentorum aureorum absque insinu[a]cione iudicis non ualere et omni alii iuri quo contra predicta uenire possemus.

Actum est hoc ·xiii^o kalendas ..., an]no domini millesimo ·ccc^o tricesimo.

Sign+num Gastonis, miseratione diuina Gerundensis episcopi, predicti, qui hec firmamus et laudamus. [Testes huius rei sunt venerabiles Raimundus de Sancta Pace, archidiaconus Gerundensis, et Bernardus de Albis, presbiter de capitulo ecclesie Gerundensis, et Raimundus Baloti, dispensator, et Ferrarius de Auellario, camerarius dicti domini episcopi, et Petrus Capmayn, capellanus ecclesie de Episcopali

Ego Arnaldus de Mans[o, notari]us publicus substitutus auctoritate regi[a a] Bernardo de Toylano, publico Gerunde notario, hec scribi feci et clausi.

4

1345, octubre, 24

Guillem Gonfau, del castell de Montagut, situat en la parròquia de Llagostera, promet, sota pena tercera, a Guillem Vives, de la vila de Caldes, que al pròxim Nadal pagarà uns vint-i-dos sous barcelonesos que li deu per raó d'un ase de pel negre que li vengué. Un afegit posterior diu que el deute fou pagat en el termini promès.

[Die lune intitulata ·ix^o kalendas nouembris, anno Domini ·m^o·ccc·xl^o quinto].

Guillelmus Gonfaudi, de castro de Monteacuto, parrochie de Lagos[teria], promisit soluere, sub pena tercii Guillelmo Viues, ville de Calidis, in festo Natalis Domini proximi ·xxii^o solidos barchinonenses quos domino [...] Guillelmo [Viues], confessus fuit debe[re] racione unius asini pili nigri quem ipse Guillelmus Gonfaudi ab ipso Guillelmo Viues emit et recepit, renunciando etc. Et inde obligo personam et omni[a] eius bona ubique etc. in posse [eti]am etc.

Fuit tamen de [il]lum precium ex eo que soluit infra dictum tempus.